

СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

STRATEGIC VECTORS OF CULTURAL AND EDUCATIONAL SUPPORT FOR INNOVATIVE TRANSFORMATIONS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE

У статті визначено та уточнено особливості стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління в Україні.

На основі аналізу, узагальнення й систематизації дефініцій понять уточнено визначення стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління, під якими запропоновано розуміти такі комплексні напрямки концептуальних, інституційних, методологічних (у т.ч. інструментальних) та інших інноваційних перетворень у сфері публічної влади, що ґрунтуються на суспільних, освітніх, культурних та загальнолюдських цінностях і спрямовані на забезпечення сталого розвитку країни. Таке визначення дозволяє підходити до конкретизації кожного з векторів комплексно, всебічно.

З використанням компетентісного підходу визначено стратегічні вектори культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління, а саме:

- вектор освіти,
- вектор культури,
- вектор науки і практики,
- вектор технологій,
- вектор партнерства,
- вектор мотивації,
- вектор комунікацій,
- вектор інформації.

Уточнено сутність та особливості кожного з визначених векторів.

Реалізація визначених автором стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій у публічному управлінні дозволяє досягти інтегральних результатів у проведенні реформ завдяки посиленню мотивації персоналу та інтеграції всіх видів освітньої, професійної й культурно-творчої діяльності виконавців.

Результати дослідження можуть бути покладені в основу розроблення механізму культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління, а також використані у практичній діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: публічне управління, стратегічні вектори, культурно-освітнє забезпечення, інноваційні трансформації.

This article identifies and specifies peculiarities of strategic vectors of cultural and educational support of innovative transformations of public administration in Ukraine.

On the basis of the analysis, generalization and systematization of definitions we have understood the definition of strategic vectors of cultural and educational support for innovative transformations of public administration, which we propose to mean such complex strains of conceptual, institutional, methodological (including instrumental) and other innovative transformations in the sphere of public administration, instrumental) such other innovative transformations in the sphere of public authority, which are based on social, educational, cultural and general public values and are aimed at ensuring sustainable development of the country. This definition allows us to approach the specification of each of the vectors in a comprehensive, inclusive way.

Using the competence approach, the strategic vectors of cultural and educational support for innovative transformations of public administration have been identified:

- vector of education,
- vector of culture,
- Vector of science and practice,
- vector of technology,
- partnership vector,
- motivation vector,
- vector of communication,
- vector of information.

The essence and peculiarities of each of the identified vectors are clarified.

The implementation of the strategic vectors of cultural and educational support for innovative transformations in public administration, specified by the author, allows achieving integral results in the reform due to the increased motivation of staff and the integration of all types of educational activities, professional and cultural-creative activities of the executives.

The results of the research can be laid as the basis for the development of the mechanism of cultural and educational support for innovative transformations of public administration, as well as used in the practical activities of public authorities and local self-government.

Key words: public management, strategic vectors, cultural and educational support, innovative transformations.

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32843/ptm2663-5240-2021.21.24>

Саламатов В.О.

д. наук з держ. упр., професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Масляк М.І.

аспірант кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Важливість якомога більш точного визначення стратегічних векторів інноваційних трансформацій публічного управління в Україні складно переоцінити, адже (які свідчить практика) відволікання ресурсів у безперспективному напрямку значно уповільнює суспільний розвиток. Стратегічні вектори інноваційних змін, під якими ми розуміємо комплексні напрямки концептуальних, інституційних, інструментальних та інших перетво-

рень у сфері публічної влади (тобто державної та муніципальної влади), мають призвести до успішної реалізації реформ у публічному управлінні і спрямовані на забезпечення сталого розвитку країни на найближчі роки. Такі трансформації стосуються як докорінних змін, так і модернізаційних заходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У проекті «Стратегії сталого розвитку України до 2030 р.» відзначено, що визначальним акцентом стратегічного розвитку країни

має бути інноваційне спрямування, яке ґрунтується на активному використанні знань і наукових досягнень, стимулюванні інноваційної діяльності [1].

Вітчизняні науковці Баштаник В. В. [2], Кожушко А. [3], Федулова Л.І. [4], Хачатурян Х.В. [5], Ющенко Л.І. [6], Якименко С. В. [7] та інші наголошують на необхідності модернізації системи публічної влади саме на інноваційній основі, а інновації (які визначені науковцями як результати впровадження нових ідей) спрямовані на реалізацію знову створених або удосконалених управлінських рішень у сфері публічного управління та адміністрування.

Так, Кожушко А. відзначає, що «триває пошук шляхів створення інновацій і спільних креативних рішень, їх поширення та захисту, одним із яких є стратегія спільних інновацій, побудована на взаємодії публічної влади і суспільства» [3]. Хачатурян Х.В. конкретизує сутність управлінських інновацій в контексті особистісного виміру і уточнює, що вони «включають у себе не лише зміни в методологіях та технологіях управлінської діяльності, а й певні аспекти духовної творчості, загалом наукової і розумової діяльності, мотивацію і способи поведінки, які якісно відрізняються від тих, що мали місце раніше, нові ціннісні та корпоративно-культурні елементи тощо» [5, с.7].

З іншого боку, якість проведення реформ, а у подальшому – надання адміністративних послуг – напряму залежать від рівня освіти, культури, професіоналізму й сумлінності та вмотивованості виконавців (державних службовців).

Питанням культурно-освітнього забезпечення реформ публічного управління присвятили свої праці науковці Андрєєв А. В. [8], Антонова О. В. [9], Бульба В. Г. [10], Вольська О. М. [11], Поступна О.В. [12] та інші.

Зокрема, Андрєєв А. В. акцентує, що «у теоретичному аспекті, як об'єкт публічного адміністрування, значної уваги вимагає соціально-культурна царина» [8]. Поступна О.В. наголошує, що «сучасна людина має бути соціально активною, тобто орієнтованою на вирішення завдань, які стоять перед громадою. Її соціальна активність може проявлятися у різних сферах життєдіяльності суспільства – освітній, професійній, громадсько-політичній, культурно-дозвіллевій тощо» [12, с. 54].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, конкретизація стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління є актуальною проблемою як у теоретичному, так і у практичному аспектах.

Метою статті є визначення та уточнення особливостей стратегічних векторів інноваційних трансформацій публічного управління в Україні. Для досягнення сформульованої мети необхідно:

- проаналізувати дефініції понять та конкретизувати визначення стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління;
- визначити стратегічні вектори культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління та уточнити їх сутність.

Методи дослідження: порівняльний, компетентісний, логічного узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетними положеннями реформ публічного управління має бути кардинальна зміна підходів у трьох основних (рівноцінних) елементах виконавчої влади [13]:

- 1) структурному,
- 2) технологічному (процедурному),
- 3) кадровому.

Нова ідеологія публічного управління має втілюватись з урахуванням 3-х зазначених елементів влади, а також 4-х типів інновацій за допомогою:

- по-перше, оновлених організаційних структур управління (які відповідають вимогам і потребам інформаційного суспільства і здатні продукувати й реалізовувати нові адміністративні послуги, забезпечують широку участь населення в управлінні),
- по-друге, сучасних механізмів (які забезпечують реалізацію нових процедур, методів і технологій управління, у т.ч. з застосуванням цифрових технологій),
- по-третє, висококваліфікованих фахівців з публічного управління та адміністрування, які володіють необхідними знаннями (базовими, професійними й вузькоспеціалізованими) й компетентностями для реалізації реформаційних перетворень,
- по-четверте, формування комплексу сучасних якісних публічних послуг.

Саме завдяки останньому компоненту можлива успішна реалізація перших двох складових реформ. Всебічний розвиток людських ресурсів, задіяних у системі публічної влади, їх цінного культурно-освітнього капіталу є базою успішних перетворень. Відтак, культурно-освітнє підґрунтя є невід'ємною складовою стратегічних змін і удосконалення кадрової політики в системі публічної служби.

Під культурно-освітнім простором науковці розуміють [14]:

- систему координат для суспільних, етнічних цінностей; світоглядно-ціннісну основу

соціокультурного розвитку суспільства (О. В. Марченко),

- парадигму ціннісних орієнтацій і трансформацій суспільства (І. Г. Мухіна),

- транслятор цінностей загальнолюдської та української національної культури молодому поколінню (О. В. Малицька),

- результат концептуалізації розвитку виховної системи (Г. В. Захарова).

Отже, відповідно, під *стратегічними векторами культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління* ми розуміємо такі *комплексні напрямки концептуальних, інституційних, методологічних (у т.ч. інструментальних) та інших інноваційних перетворень у сфері публічної влади, що ґрунтуються на суспільних, освітніх, культурних та загальнолюдських цінностях і спрямовані на забезпечення сталого розвитку країни.*

Вітчизняний науковець Федулова Л.І. вважає, що розбудова ефективної системи публічного управління на засадах інноваційності та креативності можлива при впровадженні сучасних організаційних структур публічної влади та мобілізації людського потенціалу й формуванні ефективної взаємодії між публічною владою та громадою (а саме: наукою та освітою, інноваційними екосистемами, центрами компетенцій, бізнесом і соціальним партнерством) [4].

Одним з важливих елементів трансформаційних перетворень публічного управління є реформа у сфері освіти державних службовців, яка є регламентованою на законодавчому рівні. Аналіз нормативно-правової бази реформи публічного управління в частині управління знаннями держслужбовців (а саме: Законів України, Постанов Кабінету Міністрів України, Розпоряджень Кабінету Міністрів України, Наказів Національного агентства України з питань державної служби) свідчить, що основні положення про систему їх професійного навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації (у т.ч. стажування), умови матеріального та фінансового забезпечення чітко регламентовані. Але, культурно-освітнє забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління включає значно ширше коло питань, ніж тільки освітній рівень державних службовців.

Враховуючи багатозадачність та важливість успішності реалізації реформ публічного управління, вважаємо, що найбільш прийнятним для визначення стратегічних векторів трансформаційних змін є компетентісний підхід. Відтак, до стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління пропонуємо віднести (рис. 1):

- вектор освіти (підвищення рівня освіти через систему навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації публічних управлінців і, відповідно, наявності висококваліфікованих і компетентних фахівців в органах влади),

- вектор культури (підвищення рівня культури і культуротворчої діяльності публічних управлінців),

- вектор науки і практики (впровадження кращих здобутків вітчизняної й закордонної теорії й практики в діяльність органів влади і місцевого самоврядування при розробленні й реалізації стратегічних рішень),

- вектор технологій (діджиталізація відносин у сфері публічної влади; електронне урядування, впровадження цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій на всіх рівнях публічного управління і, відповідно, розширення спектру надання адміністративних послуг, розвиток ринку публічних послуг),

- вектор партнерства (партнерство з бізнес-структурами, соціальними організаціями, населенням),

- вектор мотивації (підвищення рівня якості виконання публічними службовцями управлінських функцій і, відповідно, керованості соціально-економічними процесами на основі посилення вмотивованості),

- вектор комунікацій (удосконалення навичок застосування PR (Паблік рілейшнз, від англ. *Public Relations* – зв'язки з громадськістю) та інших інструментів зовнішніх і внутрішніх комунікацій в інституціональній структурі апарату публічного управління),

- вектор інформації (посилення інформаційної складової в контексті формування і використання Big Data, а також, підвищення рівня інформаційних зв'язків з населенням, партнерами, соціальними організаціями).

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного дослідження стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління можна зробити такі висновки:

- 1) проаналізовано дефініції понять та запропоновано під стратегічними векторами культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління розуміти такі комплексні напрямки концептуальних, інституційних, методологічних (у т.ч. інструментальних) та інших інноваційних перетворень у сфері публічної влади, що ґрунтуються на суспільних, освітніх, культурних та загальнолюдських цінностях і спрямовані на забезпечення сталого розвитку країни;

- 2) з використанням компетентісного підходу визначено стратегічні вектори культурно-освітнього забезпечення інноваційних

Рис. 1. Стратегічні вектори культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління

трансформацій публічного управління, уточнено їх сутність.

Реалізація стратегічних векторів культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій у публічному управлінні дозволяє досягти інтегральних результатів у проведенні реформ завдяки посиленню мотивації персоналу та інтеграції всіх видів освітньої, професійної й культурно-творчої діяльності виконавців.

Результати дослідження можуть бути покладені в основу розроблення механізму культурно-освітнього забезпечення інноваційних трансформацій публічного управління, а також використані у практичній діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 р.». Проект. *Платформа Liga: zakon*. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JN6YF00A.html
2. Баштанник В. В. Інноваційні механізми державного управління регіональним розвитком. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2012. Вип. 4 (15). С.87-94. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_04\(15\)/12bvuvrr.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_04(15)/12bvuvrr.pdf)
3. Кожушко А. Стратегія спільних інновацій у публічному управлінні: європейський досвід. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2019, вип. 3(42). С. 69-77. <http://www.dridu.dp.ua/>

4. Федулова Л. І. Інноваційний механізм модернізації публічного управління в Україні. *Економічний вісник університету*. 2019. Вип. 41. С. 83-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2019_41_12
5. Хачатурян Х.В. Інновації в державному управлінні: Монографія. К.: Видво НАДУ, 2005. 252 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/300f3409-0970-484c-9eb8-23c681cdf5d7.pdf
6. Ющенко Л.І. Теоретико-методологічні підходи щодо комплексного механізму застосування інновацій у державному управлінні. *Держава та регіони*, 2017. № 4 (60). С. 187-194. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/4_2017/35.pdf
7. Якименко С. В. Концептуальні засади становлення інноваційного механізму державного управління в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*, 2018. № 6. С. 104-108. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2018/24.pdf
8. Андрєєв А. В. Сфера освіти як об'єкт публічного адміністрування. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. - 2015. - № 3. - С. 146-151. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2015_3_22
9. Антонова О. В. Формування стратегічної компетентності державних службовців України : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.03. Дніпро, 2018. 505 с
10. Бульба В. Г., Поступна О. В. Шляхи реалізації безперервної освіти державних службовців в Україні. *Проблеми ефективної реалізації антикорупційної політики в органах виконавчої влади та в органах місцевого самоврядування* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 23 жовтня 2011 р., Донецький державний

університет управління. Донецьк : Східний видавничий дім, 2011. С. 76-78.

11. Вольська О. М. Трансформація механізмів державного управління соціальним розвитком. Публічне управління: теорія та практика. 2013. Вип. 1. С. 30-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pubupr_2013_1_7

12. Поступна О.В. Механізми публічного управління регіональною освітньою системою в Україні. Дис. на здобуття наук. ступ. доктора наук з держ. управління за спец. 25.00.02. Національний університет цивільного захисту України. Харків, 2021.

485 с. <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovani-vcheni-rady/disPostupna.pdf>

13. Реформа державного управління. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-derzhavnogo-upravlinnya>

14. Смолінська О. Поняття культурно-освітнього простору в сучасній педагогічній науці. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*, 2014. № 2. URL: <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/65052>